

فرهنگ اجتماعی، چیزی نیست که بایک تصمیم یا یک اقدام عوض شود. فعالیت حزب و تشکیلات حزبی در کشورهای توسعه یافته، معمولاً چندین سال سابقه دارد و طول کشیده تا رابطه‌ها تصحیح شود. حداقل این است که زمان لازم برای این نوع تغییرات، کمتر از نسل‌ها نیست و حتماً به چند دهه زمان نیاز دارد تا اثر بخشی خودش را نشان بدهد

رضا معظریان / ایران

تغییر محل خدمت سربازی فرزندش مراجعه می‌کند، این یک مطالبه کاملاً شخصی است. یا اگر فردی می‌خواهد همسرش از یک منطقه به منطقه دیگر مأمور شود، این هم مطالبه فردی است. بخشی از گرفتاری‌های جامعه ما، این نوع مطالبات فردی است.

در عین حال مطالبات جمعی هم، مطالباتی نیست که نمایندگان مجلس موظف به پیگیری آن باشند. فرض کنید یک نماینده، نمی‌تواند مصالح ملی و کلان کشور را در نظر بگیرد ولی مثلاً به مطالبات ایجاد فرودگاه در فلان شهر کوچک توجه کند در حالی که در چند ۱۰ کیلومتری آن یک فرودگاه وجود دارد. اگر نماینده‌ای باشد که مطالبه جمعی تأسیس فرودگاه را در یک شهر کوچک پیگیری می‌کند، این هم نوعی فعالیت خارج از انضباط و وظایف قانونی نمایندگی است.

■ **تأسیس این نوع فرودگاه یک نیاز کاذب و مطالبه کاذب بوده که بر جسته شده و نماینده پیگیر اجرای آن شده در حالی که اقتصادی نبوده و به معنای واقعی نیاز نبوده است؟**

بله. این موضوع به یک تقاضا و مطالبه‌ای مردمی و منطقه‌ای تبدیل شده و نماینده هم مجبور بوده برای تداوم نمایندگی، آن وعده را پیگیری کند. بحث بر سر این است که نماینده باید بتواند رأی و نظرش در مجلس بر اساس مصالح ملی باشد و نه مسائل منطقه و حوزه انتخابیه خودش.

واقعاً باید در مقیاس ملی یک کشور بررسی شود که باتوجه به جمعیت شهرها و فاصله شهرها و وسایل حمل و نقل، نیاز به فرودگاه در شهرها و شهرهای کوچک داریم یا نداریم. بررسی نیاز در سطح ملی که در کدام شهر تأسیس فرودگاه لازم است و در کجا لازم نیست، باید ملاک تصمیم‌گیری نماینده مجلس باشد.

در حالی که در شرایط فعلی، حتی مطالبات جمعی مردم محلی هم، تقاضاهای غیر کارشناسی و غیر معقول را بر فضای مجلس حاکم می‌کند.

■ **بر اساس آمارهای بین‌المللی، ایران با داشتن ۳۱۹ فرودگاه در رتبه ۲۱ دنیا قرار دارد ولی ترکیه ۹۸ فرودگاه دارد و هند تقریباً دو برابر مساحت ایران فقط ۳۴۶ فرودگاه دارد. از سویی هم ۶۰ فرودگاه در حال استفاده ایران، در حد ۸۰ درصد پروازها مربوط به ۹ فرودگاه است و در بعضی فرودگاه‌های کشور به هیچ عنوان پروازی انجام نمی‌شود.**

تأسیس فرودگاه، ایده جذابی بوده و به خاطر اینکه قدرت رأی آوری داشته، این نوع پروژه‌ها اجرایی شده و برای آنها سرمایه‌گذاری زیادی شده است.

البته فقط فرودگاه نیست و پروژه‌های غیر ضروری دیگری هم وجود دارند که به خاطر رأی مردم، اجرا شده‌اند. این مسأله در مورد تأسیس دانشگاه و بیمارستان هم مطرح است. تعداد زیادی از دانشگاه‌هایی که در سراسر کشور تأسیس شده، متناسب با قول و قرارهای اوعده‌هایی بوده که نماینده و کاندیدامطرح کرده است.

برخی از راه‌ها و پل‌سازی‌ها نیز به همین علت ساخته شده. بر این اساس می‌توان گفت که نماینده برای رأی آوردن، هم مرتبط با مطالبات شخصی و تک تک افراد رأی دهنده است و هم با مطالبات منطقه‌ای و مردمی که به صورت جمعی، ممکن است نظرات و مطالبات شان بر اساس مصالح ملی نباشد.

به هر حال، نماینده‌ای که در یک ساختار حزبی و تشکیلاتی فعالیت می‌کند، نمی‌تواند منطقه‌ای و محلی بیندیشد. حزب باید در سطح ملی پاسخگو باشد و باید درباره عملکرد خودش در سطح جامعه پاسخ بدهد. اگر نمایندگان یک حزب، یک فرودگاه را در منطقه یا شهری ایجاد کرده باشند که مصالح ملی اقتضا نمی‌کند، مردم مناطق دیگر از آن حزب پرسش خواهند کرد یا عملکرد آن را نقد خواهند کرد. لذا در مجموع، جریان‌های سیاسی که ذاتاً هویت ملی دارند، نمی‌توانند مطالبات غیر ملی را پیگیری کنند و یکی از این جریان‌ها، احزاب هستند. اقتضای احزاب بزرگ، سراسری و کلان، ایجاد می‌کند که بر اساس منافع ملی

دارد این نوع توصیه‌نامه‌ها از طرف نمایندگان مطرح نیست؟

در آن کشورها ارتباط شخصی بین نماینده و رأی دهندگان وجود ندارد یا کمتر ظاهر می‌شود. از طرف دیگر، مسئولان و وزرا و دست‌اندرکاران، رابطه شخصی با نماینده ندارند. در حالی که در ایران، در هر دو طرف، رابطه شخصی مطرح است. یک وزیر که در مجلس نیاز به رأی اعتماد نماینده دارد یا تک نمایندگان مجلس مواجه است و باید نظر آنها را با خودش همراه کند. لذا مجبور است که توصیه‌های نمایندگان مجلس را رعایت کند.

از آن طرف رأی دهندگان، رابطه شخصی با نماینده دارند و نماینده وقتی می‌خواهد از مردم رأی بگیرد، باید نظرات آنها را تأمین کند. لذا نماینده مجلس، باید تقاضاهای شخصی افراد رأی دهنده را از مسئولان دستگاه‌ها و نهادهای ذیربط پیگیری کند.

اما اگر نماینده در مقابل حزب پاسخگو باشد و وزیر یا مسئول هم، به جای تک‌تک نماینده‌ها، در مقابل حزب پاسخگو باشند، این انتظارات شخصی چه از سوی نماینده به مسئولان و چه از سوی رأی دهندگان و شهروندان به نمایندگان، کاسته می‌شود و حداقل اگر نگوئیم رابطه‌ها و انتظارات به صفر می‌رسد حداقل کاسته می‌شود.

■ **اگر فرض کنیم که فعالیت حزبی به صورت قدرتمند از همین الان شروع شود، چقدر فرهنگ سازی زمان می‌برد که یک فرد نباید تحقق مطالبه فردی خودش را از نماینده مجلس بخواهد؟**

فرهنگ اجتماعی، چیزی نیست که بایک تصمیم یا یک اقدام عوض شود. فعالیت حزب و تشکیلات حزبی در کشورهای توسعه یافته، معمولاً چندین سال سابقه دارد و طول کشیده تا رابطه‌ها تصحیح شود.

حداقل این است که زمان لازم برای این نوع تغییرات، کمتر از نسل‌ها نیست و حتماً به چند دهه زمان نیاز دارد تا اثر بخشی خودش را نشان بدهد.

■ **یک مطالبه فردی وقتی جمع زیادی را همراه خود کند و بین مردم محبوبیت پیدا کند به مطالبه اجتماعی تبدیل می‌شود. جدا از مطالبه فردی، الان مطالباتی که وجود دارد و نماینده مجلس باید مطالبات مردم را پیگیری کند، کدام یک حقیقتاً مطالبات واقعی بوده و کدام یک کاذب هستند؟**

لازم نیست که یک مطالبه، حتماً شخصی باشد. برای مثال اگر فردی، برای